TYPOGRAFICKÝ TAHÁK

TEČKA, DVOJTEČKA, ČÁRKA

- sázejí se za předcházející slovo, za nimi **normální mezislovní mezera**
- následují-li **dvě interpunkční** znaménka po sobě, **neoddělují** se od sebe mezerou
- končí-li věta výrazem s tečkou (apod.), píše se pouze **jedno znaménko**, nikoli dvě
- u matematických výrazů se oddělují mezerou z obou stran (4 : 2 = 2)

Tečka:

- vyznačení konce věty
- označení kapitoly (1.3.3)

Napsal jsem větu a zakončil ji tečkou. Nyní napíši „přímou řeč“: „Ano, to je ona slíbená věta!“ Rád si pochutnám na pravé domácí slanině, vyuzené klobásce atd. Jsem si více než jistý, že sto metrů neuběhnu za méně než 5,5 sekundy. Miluji vodku s tonicem v poměru 4 : 1.

Naši zdolali těžkého soupeře 2:1. Paralympik dokončil závod v čase 22:12,56.

2.1.3 Interpunkce prednaska.pdf

Faktoriál zapisujeme pomocí vykřičníku n!.

ZÁVORKY

- sázejí se bez mezer k větám a výrazům, které „obalují“
- (oblé) [hranaté] {složené} <lomené> /lomítka/

Je neskonale krásné zakousnout se do uzeného masa (z dědečkovy domácí udírny).

UVOZOVKY

- klasické **dvojité české** uvozovky se dle svého tvaru nazývají **99 66** („ “)
- lze použít jednoduché **9 6** (‚ ‘) nebo takzvané obrácené francouzské (» «);
- znak " je značkou míry palce nebo časového údaje ve vteřinách (také tzv. **programátorské uvozovky**)

Uvozovky „české“
„Vnořené ‚uvozovky‘ české“
alternativní »uvození«
“double” and ‘single’ quotes
«les guillemets»

„Přímou řeč obvykle nalezneme uvnitř ‚uvozovek‘.“
„… a tyto uvozovky mohou nabývat »různých« podob.“
„Celá věta v uvozovkách má interpunkci uvnitř.“

Je-li v uvozovkách jen jedno slovo, je interpunkce vně „uvozovek“. (Platí i pro závorky.)

Apostrof

To jsem se lek’.	*sister’s*	*’s morgens*
can’t	*D’Artagnan*	*gov’t*
maître d’hôtel	*O’Reilly*	*Geh’ mit mir*

ZKRATKY

- Pozor! **„viz“** píšeme vždy **bez tečky**! Není to zkratka, ale rozkazovací způsob slovesa vidět
- **zkratky právních forem** se podle nového vydání normy mohou, ale již nemusí psát v souladu s obchodním rejstříkem

a. s. / s. r. o. / spol. s r. o. / k. s. / v. o. s.

ČÍSLOVKY

29 000	**mezera (nebo tečka) mezi řády**
3,14	**desetinná místa oddělujeme čárkou**
16.	**řadová číslovka**
a^2 H_2O	**horní a dolní indexy**

Peněžní částky

50 Kč / Kč 50,00 / 10 000 € / 130 Sk / czk 60

- pomlčka zastupuje dvě nuly
- nedoporučuje se zápis 50,— Kč ani Kč 50,—; raději zapisovat celým číslem: 50,00 Kč, ale lépe 50 Kč

Jednotky

- stupeň se standardně **odděluje** od předcházejícího slova **mezerou**
- ve smyslu **přídavného jména** se sází **bez mezery**
- výjimkou je stupeň jako jednotka úhlu, údaj **stupeň—minuta—vteřina** se sází bez mezer

30 % = třicet procent
20 ° = dvacet stupňů
4 ‰ = čtyři promile
30% = třicetiprocentní
12° = dvanáctistupňový
2km = dvoukilometrový

Venku je necelých 7 °C.

Nejvíce mu chutná 12° pivo. (dvanáctistupňové)

Otcova facka mne zasáhla v úhlu 45 °.

Otcova facka mne zasáhla v 45° úhlu. (pětačtyřicetistupňovém)

Má milá se mi večer nastavila pod úhlem 75°26‘40“.

Skloňování číslovek

Do osmnácti let → do 18 let
nikdy ne ~~18ti, 18-ti~~
devatenáctiletý → 19letý
Pětihodinový → 5hodinový

22letý = dvacetidvouletý (dvaadvacetiletý)

153 let = sto padesát tři let

Data a časové údaje

letopočty bez mezer	*půl čtvrté*
1989	*15.30 i 15:30*

10 hodin, 5 minut, 8 sekund a 10 setin → 10:5:8,10

Paralympik dokončil závod v čase 22:12,56.

František Muzika	*František Muzika*
**1900 †1974*	*1900–1974*
DD. MM. RRRR	*6. 12. 2014 (v textu)*
RRRR–MM–DD	*2015–05–01 (v účetních zázn. ap.)*

9. září 2015 (v textu)

POMLČKA

- **krátká** nebo **dlouhá**, jedno kterou variantu zvolíme, ale musíme jednotný styl držet v celém textu
- značí delší přestávku v řeči, uvození přímé řeči, zastoupení opakování znaménka, označení celé peněžní hodnoty apod.

Přestávka v řeči

- odděluje se základní mezislovní mezerou
- **nesmí** stát na **začátku řádku** (na konci ano)
- interpunkce se sází hned za pomlčku bez mezery

Měla to být přednáška o typografii, ale — jak se dalo čekat — přednášející mluvil o něčem úplně jiném.

„Slezte z toho lustru Donalde, vidím vás, nebo —!“

„Pomoc — —“

Uvozování přímé řeči

- může se vyskytovat na začátku řádku
- většinou se odsazuje zarážkou a od prvního slova se odděluje pevnou mezerou

V tom se vedle ženy objevil polonahý muž a zařval:
— Honzo domů!

Kluk se po tomto zvolání ledabyle zvedl a zakřičel:
— Už du, maminečko!

Opakování výrazu

- často v seznamech nebo rejstřících
- odděluje se od následujícího slova **neměnnou mezerou**
- místo pomlčky můžeme použít znak **tilda** (~ vlnovka)

Salám Uherák
— Vysočina
— Paprikáš
— Junior

Výčet

- pomlčka (i jiný grafický symbol) může zastupovat odrážku ve výčtu

Dnešní nabídka:
— sádlo
— máslo
— pivo

Pomlčka ve smyslu od do, až, versus…

- sází se **zásadně bez mezer**
- **nesmí být** na **začátku** ani na **konci řádku**
- pokud tak řádek vychází a nemáme možnost, jak se tomu vyhnout, je **nutné nahradit** pomlčku **slovním výrazem**

Otevřeno 8.00–20.00 hodin.
Otevřeno 8.00 ~~–~~ až 20.00 hodin.

V současnosti vážím 70–90 kilogramů.
V současnosti vážím 90 ~~–~~ až 95 kilogramů.

Na zápas Česko–Maďarsko jsem nebyl vůbec zvědavý.
Na zápas Česko ~~–~~ v. Maďarsko jsem nebyl vůbec zvědavý.

Vždy jsem miloval dvojici Laurel–Hardy.
Vždy jsem miloval dvojici Laurel ~~–~~ a Hardy.

12. září – 15. října 2000 ale 12.–13. září 2006

Trasa Praha–Berlín

SPOJOVNÍK

- **spojuje** (logicky) výrazy nebo části slova
- sází se **vždy bez mezer** těsně k přiléhajícím slovům
- v češtině též platí, že rozdělí-li se výraz v místě spojovníku, **opakuje se znaménko** i na dalším řádku
- na klávesnici se nachází tam, kde většina lidí hledá pomlčku

chcete-li, mám-li, Brno-město, Ostrava-Poruba, slovník česko-anglický, sado-maso, Anežka Hodinová-Spurná, Jean-François Lyotard,
ISBN 3-8252-2197-0, on-line, e-mail

„S největší radostí, vzácná paní,“ děl Mlok zdvořile se ukláněje. „Nebude-
-li vám totiž vaditi, že můj libosad jest pod vodou.“

KONCE ŘÁDKŮ

- neukončovat řádek jednoznakovými spojkami a předložkami (a, i, v, k, z, o, s)

Nikdy nerozdělujeme slova

o ~~–~~ kolo, u ~~–~~ pravit, ná ~~–~~ držka, 155 ~~–~~ m, 20 ~~–~~ Kč, kni ~~–~~ hovna, se ~~–~~ kunda, s. ~~–~~ r. ~~–~~ o., 12. ~~–~~ 7. ~~–~~ 1982, A. ~~–~~ Lustig, Ing. ~~–~~ Kopal

LOMÍTKO

- obyčejně se **sází bez mezer** k přiléhajícím výrazům, jsou-li tyto zkratkami, tečka se vypouští
- odděluje-li výrazy ve výčtu, odsazuje se z obou stran mezerami
- u víceslovných výrazů se doporučuje zápis s mezerou

Jel jsem na motocyklu rychlostí 65 km/h.

Školu jsem opustil ve školním roce 2000/2001.

http://www.typomil.com/sazba/interpunkce.htm.

Nabídka: šunka / ovarové koleno / ličko / jaternicový prejt

Strana 1 / 4 ale také Strana 1/4

AUTORSKÉ A OCHRANNÉ ZNÁMKY

- **Copyright ©** se sází **před jméno vlastníka** autorských práv a je oddělena mezerou
- **Registered ®** registrovaná značka, chrání název nebo logo a sází se **za chráněný název** bez mezery na střed řádku. Někdy je sázena i jako horní index (exponent)
- **TradeMark™** nám oznamuje, že máme co dělat s ochrannou (neregistrovanou) známkou. Přisazuje se **těsně za slovo** bez oddělování mezerou
- použití těchto značek se řídí autorským zákonem a dalšími předpisy

© LOGO LOGO®
LOGO™ LOGO®

Copyright v kombinaci s časovým údajem

© Název firmy, 2015

Zmíněná pravidla souhlasí s českou normou ČSN 01 6910 z roku 2014. U angličtiny a dalších jazyků fungují jiné principy než v jazyce českém.

3. aktualizované vydání, 2026 • © Beneš & Michl s.r.o. • www.benes-michl.cz

ZÁKLADNÍ ZNAKY

Některé znaky lze zapsat i povíce trpělivěklávesovou zkratkou ve Windows, většinou se jedná o pravý (p) ALT + <znak na klávesnici>. Tyto zkratky fungují např. v Poznámkovém bloku. Některé aplikace mohou mít na těchto zkratkách definované jiné úkony a tak je nejjistější zapsat znak s levým (l) ALT + <číselným identifikátorem>

#	POPIS	ZKRATKA	(L) ALT +
…	*Výpustka (tři tečky)*		*0133*
*	*Hvězdička*	*(P) ALT + -*	*042*
†	*Křížek*		*0134*
‡	*Dvojitý křížek*		*0135*
„	*Počáteční uvozovky*		*0132*
“	*Koncové uvozovky*		*0147*
,	*Jednoduchá poč. uv.*		*0130*
‘	*Jednoduchá konc. uv.*		*0145*
’	*Apostrof*		*0146*
–	*Krátká pomlčka*		*0150*
—	*Dlouhá pomlčka*		*0151*
~	*Tilda (vlnovka)*	*(P) ALT + 1*	*0126*
©	*Copyright*		*0169*
®	*Registered*		*0174*
™	*TradeMark*		*0153*
@	*Zavináč*	*(P) ALT + V*	*064*
#	*Mřížka*	*(P) ALT + X*	*035*
%	*Procenta*	*SHIFT + =*	*037*
‰	*Promile*		*0137*
&	*Ampersand*	*(P) ALT + C*	*038*
ß	*Ostré S*	*(P) ALT + §*	*0223*
<	*Menší než*	*(P) ALT + ,*	*060*
>	*Větší než*	*(P) ALT + .*	*062*
\	*Zpětné lomítko*	*(P) ALT + Q*	*092*
[	*Hranatá poč. závorka*	*(P) ALT + F*	*091*
]	*Hranatá konc. závorka*	*(P) ALT + G*	*093*
{	*Složená poč. závorka*	*(P) ALT + B*	*0123*
}	*Složená konc. závorka*	*(P) ALT + N*	*0125*
«	*Fr./Rus. poč. uvozovky*		*0171*
»	*Fr./Rus. konc. uvozovky*		*0187*
‹	*Fr./Rus. poč. jedn. uv.*		*0139*

#	POPIS	ZKRATKA	(L) ALT +
›	*Fr./Rus. poč. konc. uv.*		*0155*
¤	*Měna*	*(P) ALT + ¨*	*0164*
€	*Euro*	*(P) ALT + E*	*0128*
$	*Dolar*	*(P) ALT + Ů*	*036*
¢	*Cent*		*0162*
£	*Libra*		*0163*
¥	*Yen*		*0165*
^	*Stříška*	*(P) ALT + 3*	*094*
•	*Bod*		*0149*
|	*Svislá linka*	*(P) ALT + W*	*0124*
¦	*Přerušená linka*		*0166*
¬	*Zápor*		*0172*
±	*Plus minus*		*0177*
°	*Stupně*		*0176*
µ	*Mikro*		*0181*
§	*Oddíl*		*0167*
¶	*Odstavec*		*0182*
·	*Middot*		*0183*
¼	*Zlomky – čtvrtina*		*0188*
½	*Zlomky – polovina*		*0189*
¾	*Zlomky – tři čtvrtiny*		*0190*
÷	*Dělení*	*(P) ALT + Ú*	*0247*
×	*Násobení*	*(P) ALT +)*	*0215*
	Nezalomitelná mezera		*0160*

‽	*Interrobang/překvapník*	*(L) ALT + 8253**
؟	*Znaménko ironie*	*2E2E + ALT + X**

*U těchto znaků je často nutné vložit je přímo ze znakové sady. Uvedené zkratky nefungují ve všech programech, nicméně lze je využít např. při práci v MS Word.

SPECIÁLNÍ ZNAKY

Tyto znaky fungují jen s rozšířenými znakovými sadami, např. Arial. Zkratky se píší pomocí levého (L) ALT + (num) <číslo na numerické klávesnici>

#	POPIS	(L) ALT +
☺	*Smajlík*	*1 (NUM)*
☻	*Smajlík inverzní*	*2 (NUM)*
♥	*Srdce*	*3 (NUM)*
♦	*Diamanty (kule)*	*4 (NUM)*
♣	*Kříže (žaludy)*	*5 (NUM)*
♠	*Piky (listy)*	*6 (NUM)*
•	*Bod*	*7 (NUM)*
◘	*Bod inverzní*	*8 (NUM)*
○	*Kruh*	*9 (NUM)*
◙	*Kruh inverzní*	*10 (NUM)*
♂	*Muž*	*11 (NUM)*
♀	*Žena*	*12 (NUM)*
♪	*Nota*	*13 (NUM)*
♫	*Nota spojená*	*14 (NUM)*
☼	*Slunce*	*15 (NUM)*
►	*Trojúhelník vpravo*	*16 (NUM)*
◄	*Trojúhelník vlevo*	*17 (NUM)*
↕	*Změna výšky*	*18 (NUM)*
‼	*Dvojitý vykřičník*	*19 (NUM)*
¶	*Znak odstavce*	*20 (NUM)*
§	*Paragraf*	*21 (NUM)*
▬	*Obdélník*	*22 (NUM)*
↨	*Šipka vertikální*	*23 (NUM)*
↑	*Šipka nahoru*	*24 (NUM)*
↓	*Šipka dolů*	*25 (NUM)*
→	*Šipka vpravo*	*26 (NUM)*
←	*Šipka vlevo*	*27 (NUM)*
∟	*Pravý úhel*	*28 (NUM)*
↔	*Šipka horizontální*	*29 (NUM)*
▲	*Trojúhelník nahoru*	*30 (NUM)*
▼	*Trojúhelník dolů*	*31 (NUM)*

Zdroje:

- AMBROSE, Gavin a Paul HARRIS. **Grafický design: typografie.** Vyd. 1. Brno: Computer Press, 2010. Základy designu. ISBN 978-80-251-2967-8.
- BERAN, Vladimír. **Typografický manuál: učebnice počítačové typografie.** 5. vyd. Náchod: Manuál, 1994. ISBN 80-901824-0-2
- **Internetová jazyková příručka** [online]. Praha: Ústav pro jazyk český Akademie věd ČR, 2016 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://prirucka.ujc.cas.cz/
- Interpunkce a speciální znaky. **Typomil** [online]. Praha: Typomil, 2012 [cit. 2016-03-14]. Dostupné z: http://typomil.com/sazba/interpunkce.htm
- BLAŽEK, Filip. Typokniha: průvodce tvorbou tiskovin. V Praze: UMPRUM, 2020. ISBN 978-80-88308-12-6.